

Avoim hallinto -uutiskirje/Maaliskuu 2018

Avoimuus ja luottamus

Kukaan meistä ei ole täysin objektiivinen ja rationaalinen. Jokaisen valintamme taustalla on arvomaailma ja arvostukset, jotka vaikuttavat meihin sisäisesti. Toisaalta jokainen kanssaihminen yleensä pyrkii luomaan mielikuvia ja vaikuttaa meihin – tarkoituksella tai tahtomattaan. Ei yksinomaan sanat ja teot, vaan myös ilmeet ja eleet.

Luottamukselle ei ole absoluuttisesti mitattavia suureita, koska se on yksilön oma subjektiivinen tuntemus. Erilaisissa yhteiskunnissa luottamuksen perusta on erilainen. Joissain tunnetaan lähtökohtaisesti suurta epäluottamusta viranomaiskoneistoon – usein historiallisista syistä, kun taas toisessa sukulaisuus saattaa olla luottamuksen syvin perusta.

Usein puhutaan myös hyvä veli – tai muista yhteisen arvotaustan jakavien verkostoista ja näiden tuntematonta valtaa arvostelevat yleensä muut kuin sen jäsenet.

Ylijohtaja Juha Sarkio

Luottamuksen rakentumiseen voidaan kuitenkin vaikuttaa monellakin eri tavalla. Yksi keskeisimmistä hyvän hallinnon tavoitteista meillä Suomessa on avoimuus, joka toimii tavallaan negaation kautta. Jos avoimuutta ei ole, se synnyttää itsessään epäluottamusta. Epäily kalvaa mielessä ja synnyttää spekulatiivisia mielikuvia asioiden tilasta ja päätöksentekijöiden vaikuttamista. Oma käsitykseni on, että jo syntyneen epäluottamuksen poistaminen on huomattavasti työläämpää kuin uudessa tilanteessa luottamuksen rakentaminen.

Itse haluaisin elää Suomessa, jossa julkisten palveluiden kokonaisuus on kansalaisille läpinäkyvä ja viranomaiset kohtaavat minut yksilönä. Näin varmaankin onkin, mutta jostain syystä yleinen luottamus viranomaisiin on kuitenkin heikkenemässä. Siihen voi vaikuttaa yhteiskunnan yleinen henkinen tila ja kanssaihminen luottamus, mutta varmasti siihen vaikuttaa myös jokainen uusi julkisuudessa riepoteltu epäkohta tai epäselvyys viranomaistoiminnassa. Ikään kuin julkisesta sektorista ja sen palvelukokonaisuuksista olisi tullut kansalaisyhteiskunnan vihollinen. Tämän syitä on hyvä miettiä ja pohtia mitä voisimme tehdä, koska yhteiskunta on meitä jokaista varten. Minun mielestäni avoimuus on kaiken lähtökohta, mutta se ei tarkoita sitä, että valtiolla ei voisi olla mitään salaista. Jokaisen maan on suojattava etujaan ja sen se tekee kansalaistensa parhaaksi. Luottamuksen rakentaminen on julkisten palveluiden saatavuuden helppoudessa ja päätöksenteon sujuvuudessa, mutta yhtä paljon se on viranomaisten ja kansalaisen kohtaamisesta välittyvässä ilmapiirissä.

Olemme kovin vaatimattomia, vaikka Suomi on monissa digitaalisissa palveluissa ja hallinnon joustavuudessa todellinen edelläkävijä. Eron huomaa hyvin konkreettisesti, kun seuraa omassa lähipiirissä esimerkiksi ulkomailla asumista. On yksi alue, jossa emme vielä ole parhaiden tasolla. Se on kansalaisten laaja mukaan ottaminen julkisten palveluiden rakentamiseen. Parhaat eurooppalaiset esimerkit ovat osoittaneet, että kun kansalaiset ovat itse mukana asioiden valmistelussa ja heillä on mahdollisuus valita erilaisia toimintatapoja, niin odotukset muuttuvat positiivisemmiksi ja ymmärrys esimerkiksi inhimillisiin viiveisiin kasvaa. Julkiset palvelut ikään kuin siirtyvät meidän kaikkien palveluiksi sen sijaan, että katsoisimme niitä ulkokehältä ja asettaisimme vain julkiselle hallinnolle vaatimuksia "tähän meillä on oikeus".

Minusta olemme erinomaisella tiellä kohti parempaa suomalaisten palveluyhteiskuntaa ja jokaisen meistä valtiosektorilla työskentelevistä pitäisi ottaa sydämen asiakseen rakentaa arjen luottamusta. Se on yhtä paljon arjen sanoissa ja teoissa kuin ystävällisessä hymyssä.

[» Näytä kaikki](#)

Avoimen hallinnon viikot - terveisiä kumppaneilta

Italia käynnisti avoimen hallinnon viikot Milaanossa avoimen hallinnon huippukokouksella ja piti omat avoimen hallinnon viikkonsa helmikuun alussa. Suomessa vietimme avoimen hallinnon viikkoja maaliskuun alussa 5.-13.3.2018.

Laita meille viestiä, jos ajattelet, että avoimen hallinnon viikot voisivat olla vuotuinen perinne tai jos ajattelet, että kerta riitti. Voit myös kertoa ajatuksesi meille, kun seuraavan kerran tapaamme. (avoinhallinto@vm.fi)

Saimme omille avoimen hallinnon viikoillemme videotervehdyksen sekä OGP:stä Helen Turekilta, joka on OGP:n Eurooppa-vastaava, että OECD:stä Alessandro Bellantonilta, joka johtaa OECD:n sihteeristössä avoimen hallinnon työtä. Molempien terveisissä Suomelle keuhataan hallinnon avoimuutta ja tehtyä työtä, mutta molemmat nostavat esille myös tarvetta tehdä vielä enemmän.

[Videot](#)

Löydät ne myös avoimen hallinnon sivustolta [materiaalipankista](#).

Avoimen hallinnon –hanke on jo lähtökohtaisesti kumppanuushanke, jossa avoimen hallinnon periaatteita ja toimenpiteitä edistetään laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Avoimen hallinnon viikon viesteissä näkyivät OGP:n ja OECD:n ohella näistä toimijoista muun muassa Oulun kaupunki ja Oikeusministeriö ja kun O-teemalla jatketaan, niin pyysimme videotervehdyksen myös Open Knowledge Finlandin (OKF:n) Teemu Ropposelta (videolinkit yllä). OKF on ollut jo pitkään aktiivinen toimija avoimen hallinnon kentällä. OGP on julistanut kansainvälisen avoimen hallinnon viikon toukokuulle (7.-11.5.2018).

Valovoimainen Oulu

syntyi avoimesti yhdessä oululaisten kanssa

Haastoimme kaupunkilaiset mukaan suunnittelemaan ja ideoimaan tulevaisuuden Oulua. Oulu 2026 -kyselyyn vastasi yli 2000 oululaista syksyllä 2017. Kysely oli auki kaksi viikkoa kampanjaviestillä oujees.oulu.com. Some-kampanjalla saimme houkuttua vastaajiksi erityisesti nuoria ja nuoria aikuisia.

Kampanjan toisessa vaiheessa pyysimme kaupunkilaisilta kehittämisideoita. Ideoinnin teemat syntyivät syksyn kyselyn tulosten pohjalta. Kolmessa viikossa saimme oululaisilta 506 ideaa. Ideoita tykättyimmät pääsivät esille keskustelutilaisuudessa ja toteuttamiskelpoiset toteutetaan.

Näin syntyi kaupunkistrategia Oulu 2026 yhdessä oululaisten kanssa – Valovoimainen Oulu.

KAIKILLE AVOIN JA YHTEINEN OULU TARKOITTAÄ YHDENVERTAISTA MAHDOLLISUUTTA OSALLISTUA, SELKEÄÄ JA YMMÄRRETTÄVÄÄ KIELTÄ, TIEDON JA PÄÄTÖKSENTEON AVOMUUTTA SEKÄ PALVELUJEN SAAVUTETTAVUUTTA JA ESTEETTÖMYYYTÄ.

» Näytä kaikki

Onko demokratiassa tilaa epäilylle, mikä on luottamuksen taso Suomessa?

- Terveisiä Luottamustyöpajasta

Osana Avoimen hallinnon viikkoja järjestettiin 13.3.2018 Luottamustyöpaja, jossa keskityttiin erityisesti instituutiota koskevaan luottamukseen. Työpajassa keskusteltiin siitä, mitkä tekijät vaikuttavat luottamukseen ja mikä on luottamuksen taso Suomessa kansainvälisesti verrattuna. Iltapäivän aikana keskusteltiin myös siitä, onko luottamus edellytys demokratian toimivuudelle. Vastaus on kyllä ja ei. Yhtäältä luottamus on yhteiskuntaa koossa pitävä liima, politiikan rattaat pyörimässä pitävä öljy, toisaalta kriittiset kansalaiset voidaan nähdä demokratian käyttövoimana.

Teemaan johdattelusta ja alustuksista vastasivat akatemiaturkija Hanna Wass, professori (ma.) Elina Kestilä-Kekkonen ja VTM Isak Vento. Keskustelemassa olivat myös valiokunta-neuvos Olli Hietanen, eduskunnan tulevaisuusvaliokunnasta sekä johtava asiantuntija Jenni Karjalainen Insinööriliitosta.

[Tutustu työpajan antiin ja katso sen tallenne](#)

» Näytä kaikki

Avoimen hallinnon treffit

Avoimen hallinnon treffit järjestettiin 9.3.2018 valtiovarainministeriön Paja -auditoriossa. Treffeillä vieraili yli 100 vierasta. Esillä oli eri avoimen hallinnon toimijoita kuten esimerkiksi ymmärrettävämpää virkakieltä Kotukselta, demokratiapalveluita OM:stä, Hanselilta tutki-hankintoja.fi -palvelu, Helsingin kaupungilta sekä Kuntaliitosta osallisuuspelien esittelyä, Väestörekisterikeskuksen avoindata.fi-palvelun esittelyä sekä innovaatiotyön esittelyä. Tunnelma oli erittäin mukava ja vilkas

puheensorina täytti Pajan. Valtiovarainministeriön kokouskeskuksessa oli samanaikaisesti VM:n oma henkilöstöinfo ja treffivierailia oli mahdollisuus piipahtaa kuuntelemaan Katri Saarikiven luentoa aiheesta arvostava vuorovaikutus ja aivot.

[» Näytä kaikki](#)

Työpaja maahanmuuttajien osallisuuden edistämisestä

Avoimen hallinnon viikoilla järjestettiin myös työpaja maahanmuuttajien osallisuuden edistämisestä. Keskustelussa keskityttiin erityisesti siihen, miten tukea niitä ihmisiä, joiden osallisuuden edellytykset ovat kaikkein heikoimmat. Työpajassa pohdittiin muun muassa sitä, miten olemassa olevia osallisuudenmuotoja tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat myös näiden ihmisten tarpeisiin. Työtä jatketaan ensi vaiheessa keräämällä yhteen hyviä käytäntöjä, vahvistetaan asian esiin nostamista koulutuksissa ja lisätään avoimen hallinnon kehittämistyön yhteistyötä maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden kanssa.

[» Näytä kaikki](#)

Avoim Rovaniemi etenee koulutusten, uudistuvien käytäntöjen ja osallistuvan budjetoinnin keinoin

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Rovaniemi 2025 kaupunkistrategian joulukuussa 2017. Strategia linjaa, että asukkaiden osallisuus toteutuu ennakoiden, oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti. Toimeenpano 2018 sisältää avoimen hallinnon edistämisen mm. koulutusten, avoimen hallinnon toteuttamissuunnitelmien ja osallistuvan budjetoinnin keinoin. Kehittämistyöhön sisältyy myös kuntalaisten suora osallistuminen mm. vaikuttamiskanavista, vuorovaikutuksesta ja hallinnon avoimuudesta.

Rovaniemen kaupungin edustuksellinen järjestelmä, asukkaiden suora osallistuminen ja vuoropuhelu sekä vaikuttamistoimielimet muodostavat kokonaisuuden. Osallistumisjärjestelmää toteutetaan osana kaupungin perustoimintaa ja omaehtoisen osallisuuden vahvistamista. Toteuttaminen painottaa kaikkien osallisuutta, uusia osallisuuden ja vaikuttamisen tapoja, kokeilutoiminnan edistämistä sekä järjestökumppanuuksien kehittämistä.

Demokratiakasvatus on osa varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ja vaikuttamistoimielimien toimintaa kehitetään monipuolisesti. Kuntaviestinnän strategian toimeenpanoon sisältyy mm. verkkosivu-uudistus, sähköisen asioinnin kehittäminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen.

Koulutukset toteutuvat osana päättäjien ja henkilöstön koulutusohjelmia sekä myös asukkaille suunnattuina. Arviointi toteutuu osallisuuden kehittämisen itsearviointina sekä yhteistyönä Lapin yliopiston kanssa.

Tästä kehyksestä on hyvä ponnistaa yhdessä avoimen hallinnon käytännön toimiin. Niihin sisältyy myös VM:n avoimen hallinnon koulutus huhtikuussa. Konkreettisia tavoitteita ja käytännön toimia palvelualueilla ja hallinnossa päästään koulutuksessa pohtimaan myös Kuntaliiton osallisuuspelin avulla.

Toimenpiteet 2018

1. Avoimen hallinnon koulutustilaisuudet päättäjille, johdolle ja henkilöstölle.
2. Avoimen hallinnon Rovaniemi 2025 strategiaa toteuttavat konkreettiset tavoitteet (mkl. avoindata)
3. Talousarvioon 2019 keskeiset kuulemiset ja suora osallistuminen: osa TA-valmistelua, esityslista-pöytäkirjoja, osavuositarkastuksia ja tilinpäätöksen toimintakertomusta.
4. Osallistuvan budjetoinnin pilotit
 - Vaikuttamistoimielinten talousarviot 2019: nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto
 - Aluelautakunnat: tilinpäätöksen 2017 arviointikeskustelu / palvelualueiden toimenpiteet, kehittämistukien 2019 kohdentaminen osallistuvalla budjetoinnilla sekä
 - Talousarvio 2019: hallinnon, talouden ja palvelualueiden yhteistyönä valittava osallistuvan budjetoinnin kehittämiskohde

Vuorovaikutusta, ymmärrystä ja sitoutumista painottava avoimen hallinnon kehittäminen edellyttää uudistuvaa tapaa nähdä tulevaisuuden kunta ihmisten ja yhteiskunnan kehitykseen myönteisesti vaikuttavana tekijänä. Avoin hallinto on yhdessä uudistettavia ajattelu- ja toimintatapoja.

[» Näytä kaikki](#)

Hyvä virkakieli -kurssi

Kotimaisten kielten keskus (Kotus) on julkaissut Hyvä virkakieli -verkkokurssin, joka on avoin ja maksuton kaikille valtion työntekijöille. Verkkokurssi on valtionhallinnon yhteisellä E-oppiva-oppimisolustalla.

Hyvä virkakieli -kurssilla keskitytään lause- ja virkerakenteisiin. Noin tunnin mittainen kurssi koostuu videoista, tietolaatikoista, esimerkeistä ja tehtävistä. Kurssin tarkoituksena on herättää huomaamaan monimutkaisia rakenteita ja opastaa kirjoittamaan ymmärrettäviä virka-

Kielitoimiston kouluttajat Riitta Hyvärinen ja Marianne Laaksonen. Kuva: Janne Marjanen. E-oppiva, HAUS kehittämiskeskus Oy

tekstejä toisille viranomaisille ja asiakkaille.

Hyvä virkakieli -kurssi

Kurssissa on neljä osiota. Ensimmäinen osio johdattaa virkakieleen ja siihen, miten virkakieltä syntyy ja miten sitä voi parantaa. Toisessa osiossa käsitellään hankalia lause- ja virkerakenteita: pitkiä määriteketjuja, epäselviä lauseenvastikkeita ja ajatuksen katkaisevia kiilalauseita. Kolmannessa osiossa pohditaan tekstien havainnollisuuteen liittyviä ilmiöitä, kuten substantiivivyyliä ja passiivin käyttöä. Viimeisessä osiossa esitetään lyhyt yhteenveto ja annetaan vinkkejä siihen, mistä löytää lisätietoa.

Hyvä virkakieli -kurssin ovat toteuttaneet Kotus ja HAUS kehittämiskeskuksen E-oppiva-hanke, viralliselta nimeltään Yhteinen e-oppiminen valtionhallinnossa -hanke. Yhteistyö alkoi syksyllä 2017. Kotuksen asiantuntijat suunnittelivat ja laativat kurssin sisällön, ja E-oppiva-hankkeen tuotantotiimi vastasi kurssin teknisestä ja visuaalisesta toteutuksesta. Toiveissa on, että kurssi saatisiin tämän vuoden aikana myös kuntien työntekijöiden käyttöön.

» Näytä kaikki

eOppiva

Historianurkkaus: Verkko-osallisuus ja virkamiesten asenteet kymmenen vuotta sitten

Oikeusministeriö julkaisi vuonna 2008 raportin Sähköisen kuulemisen kehittäminen valtionhallinnossa (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2008). Osana tuota selvitystä oli myös tuloksia verkkokyselyn avulla tehdystä asennetutkimuksesta (VTT Janne Matikainen HY 2007). Tutkimuksessa selvityttiin, mitkä ovat virkamiesten asenteet verkko-osallistumista kohtaa. Selvitykseen vastasi tuolloin liki 1700 henkeä. Kyselyn mukaan suurin osa käytti verkkoa paljon, mutta sisällöntuottaminen verkkoon oli vielä kymmenen vuotta sitten vähäistä. Harva vastaaja ilmoitti esimerkiksi kirjoittavansa blogiin tai keskustelupalstalle tai lukevansa niitä. Vuoden 2007 kyselyn tulosten mukaan virkamiehet suhtautuvat myönteisesti kansalaisten yhteydenottoihin ja kokivat, että verkko on hyvä viestintäväline kansalaisten ja hallinnon välisessä. Johdoasemassa olevien suhtautuminen oli kuitenkin jonkin verran muita kielteisempää.

Kyselyyn vastanneet virkamiehet näkivät, että jatkossa kansalaisten ja hallinnon välisen vuorovaikutuksen kehittämiseen tulisi panostaa entistä paremmin. Tarvetta vastaajien mukaan oli muun muassa sille, että verkko-osallistumiselle laadittaisiin selkeä kokonaisstrategia. Valtionhallinnon yhteisen osallistumispalvelun perustamista pidettiin kyselyyn vastanneiden keskuudessa vuonna 2007 myös tärkeänä.

[Alkuun ↑](#)

Tilaa uutiskirje
Valtiovarainministeriö | vm-viestinta@vm.fi

